

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Nr. 44 / APRILIE 2015

44

Principii ale unei activități de învățare eficiente | de ȘTEFANIA CONSTANTIN
Conversăm sau discutăm cu elevii? | de DANIELA ENEA
Cum să înoți într-un ocean de cărți | de ALINA-VALENTINA MILEA
Organizarea colectivului pe grupe – pro și contra | de IULIANA GALEȘ
Stimularea autonomiei elevilor, utilizând metode interactive de predare-
învățare-evaluare | de PARASCHIVA CIAUȘU
Importanța activităților de cerc aplicativ cu elevii | de Loreta Moisa
Relația educatoare-învățător-profesor, între utopie și realitate
| de DANIELA VIDA
Parteneriate bazate pe colaborarea școală-familie-comunitate
| de ALEXEI SLIVCA ȘI OLESEA SLIVCA
Educația nonformală – necesitate sau provocare a școlii românești?
| de DAN-DUMITRU MOLDOVAN
Învățarea bazată pe proiect | de NICULINA DURAN

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Online: www.iteach.ro/experientedidactice

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" își propune să promoveze aspectele practice ale predării, învățării și evaluării școlare prin aducerea în prim plan a experiențelor concrete ale cadrelor didactice. Constituie un canal de comunicare și de informare în cadrul comunității cadrelor didactice înscrise pe platforma iTeach.

Descriere prin cuvinte cheie:

didactică aplicată, practică pedagogică, situații educative, experiențe didactice

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:

iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X

ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație**

www.tehne.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54

București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

dr. Olimpiu ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru Formarea Profesorilor)

Oana GHEORGHE (Institutul de Științe ale Educației)

Irina VASILESCU (Școala Nr. 195 București)

dr. Simona VELEA (Institutul de Științe ale Educației)

Alexandra BUNICA (TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație)

Doru ȘTEFĂNESCU (Social IT)

dr. Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru Pregătirea Personalului Didactic)

dr. Ema FĂCIU (Universitatea "Vasile Alecsandri" din Bacău, Școala doctorală; Casa Corpului Didactic "Grigore Tăbăcaru" Bacău)

E-MAIL: echipa@iteach.ro

PAGINA REVISTEI:

www.iteach.ro/experientedidactice

Principii ale unei activități de învățare eficiente

De **Ștefania Constantin**

Cadrul didactic trebuie să țină cont de faptul că motivația elevului este influențată de modul cum se desfășoară activitățile de învățare în clasă, de sistemul de evaluare și chiar de propria motivație. Primul principiu vizează modificarea practicilor pedagogice. Pentru ca o activitate didactică să fie motivantă trebuie să ofere elevilor cel puțin o provocare pentru a le capta interesul. Curiozitatea elevilor poate fi suscitată prin introducerea unor elemente de noutate, prin crearea unor conflicte cognitive, prin antrenarea elevilor în realizarea unor proiecte în echipă.

Dorina Sălăvăștru prezintă cerințele privind desfășurarea activității de predare eficiente, enunțate de Rolland Viau:

- a) Începeți predarea cu o anecdotă sau cu o problema de soluționat!
- b) Chestionați elevii asupra cunoștințelor anterioare!
- c) Precizați planul cursului sub formă de întrebări!
- d) Organizați cunoștințele sub formă de scheme!
- e) Dați exemple care să-i intereseze pe elevi!

Aceste imperative au fost enunțate și de Comenius, în lucrarea *Arta didactică*: *"la începutul fiecărei activități, (învățătorul) câștigă spiritele prin aceea că le recomandă materia ce urmează a fi predată sau îi stimulează în așa fel prin întrebări din capitolele de acum tratate, cu ajutorul cărora vrea să treacă la materialul nou, sau chiar din materialul nou, încât își dau seama de néștiința lor în acest domeniu și curioși trec cu nesaț la clarificarea lucrurilor"*.

Iată deci că aceste imperative (captarea atenției, reactualizarea cunoștințelor anterioare, stimularea curiozității) sunt atât de importante, încât și-au păstrat valabilitatea până în zilele noastre, acum putând fi puse în practică cu ajutorul unor mijloace moderne. Respectarea acestor imperative nu poate să ducă decât la obținerea unor rezultate pozitive deoarece elevii sunt motivați pentru realizarea sarcinii propuse spre rezolvare.

Barbara McCombs subliniază că o activitate didactică, pentru a fi motivantă, trebuie să aibă următoarele caracteristici:

- (a) să aibă obiective și cerințe clare;
- (b) să țină cont de interesele elevilor;
- (c) să reprezinte o provocare pentru elevi;
- (d) să permită elevilor să interacționeze;
- (e) să dea elevilor ocazia de a avea opțiuni personale;
- (f) să-i responsabilizeze pe elevi;
- (g) să necesite folosirea strategiilor rezolvării de probleme;
- (h) să solicite utilizarea cunoștințelor din diferite domenii;
- (i) să fie pertinentă în plan profesional, social și personal.

Înțelegerea scopului activității de către elevi este prima condiție a succesului învățării. Înțelegerea scopului dă posibilitatea elevului să realizeze legătura între acțiunile prezente și cunoștințele dobândite anterior.

Profesorii eficienți găsesc modalități diverse de a-și ajuta elevii să înțeleagă scopurile unor sarcini, motivele pentru care au fost alese. În funcție de stilul pedagogic al fiecărui profesor, scopul poate fi prezentat prin expunere, explicație și demonstrație sau prin conversații cu elevii. Înțelegerea scopului poate fi ușurată

dacă profesorii oferă indicații clare în legătură cu succesul sau insuccesul eforturilor lor.

Profesorii eficienți știu că succesul învățării depinde de cât de motivați sunt elevii, deziderat care se realizează prin captarea interesului copiilor și prin stărnirea curiozității lor. Una din modalitățile de a capta atenția elevilor este diversitatea, atât a conținutului, cât și a formei activității. *"Tot ce se predă să fie efectivă și învățarea garantată, profesorii trebuie să-și proiecteze activitățile astfel încât să fie semnificative pentru elevi, care, astfel vor fi motivați să învețe."*

În cazul lecțiilor de transmitere de noi cunoștințe, profesorul trebuie să ofere elevilor posibilitatea de a arăta ce știu, determinându-i astfel să participe activ la lecție. O strategie eficientă de prezentare a noilor cunoștințe este problematizarea, care îl face pe elev curios. Înainte de abordarea noului subiect, elevul poate fi solicitat să comunice unui coleg cunoștințele referitoare la subiect, această strategie putând fi folosită în lecțiile de științe ale naturii, citire. *"Orice se predă să se învețe de către mai mulți deodată și într-o formă plăcută de emulație."*

O altă strategie de eficientizare a activității didactice este aceea de raportare a învățării la alte materii. (h) Cunoștințele din diferite domenii sunt interdependente. Profesorii trebuie să sublinieze cât mai des legătura dintre cunoștințele noi și alte domenii ale învățării. Diversitatea nu se realizează dacă nu este însoțită de posibilitatea de a opta (între anumite limite) a copiilor pentru ceea ce îi interesează. În acest mod, profesorul poate să proiecteze sarcini adecvate motivației elevilor, care vor fi mai eficiente. Ținând cont de opțiunile elevilor, profesorul le dă de înțeles elevilor că sunt considerați ca și parteneri, acest fapt ducând la creșterea încrederii în forțele proprii și la responsabilizarea lor.

La fel de important pentru motivația elevilor este și modul în care se face evaluarea. În cazul elevilor slabi și de performanță medie, evaluarea centrată pe compararea elevilor este dăunătoare. Evaluarea trebuie să înregistreze nu atât nivelul cunoștințelor, cât mai ales să recunoască efortul depus de fiecare pentru îmbunătățirea propriilor performanțe. Aprecierea evoluției elevilor trebuie să se facă în termeni pozitivi (laudă, încurajarea, evidențierea), deoarece dezaprobarea, dar mai ales ignorarea, sunt mai puțin eficiente în stimularea motivației învățării. Motivația elevilor poate fi intensificată de către educator și prin observații personale făcute pe caietele de teme ale acestora și prin incitarea la autoevaluare.

Dinamica motivațională este influențată și de motivația cadrului didactic și de gradul său de implicare în activitate. Entuziasmul educatorului se transmite și copiilor și-i disponibilizează chiar pentru activități relativ dificile. Cadrul didactic care se face iubit și respectat de copii, și-a asigurat angajarea deplină a acestora în tot ce le propune și această predispoziție și activare dezvoltată a motivației este o condiție de succes în activitate și în atingerea anumitor rezultate. De obicei, învățătorul este modelul de urmat și copiii nu ezită să-l urmeze în tot ce le propune și dacă are și un program interesant organizat, aceștia vor obține rezultate superioare.

Un al doilea principiu de care trebuie ținut cont este acela al acordării unei atenții suplimentare în cazul elevilor demotivați.

Profesorul trebuie să se străduiască să acorde atenție în mod egal tuturor elevilor, indiferent de capacitățile lor. Totuși, față de elevii slabi, profesorul ar trebui să adopte următoarele comportamente:

(a) să-și exprime încrederea în capacitatea lor de a reuși; (b) să le acorde atenție ca și elevilor buni; © să evite crearea de situații competitive în care ei nu pot decât să piardă; (d) să nu le facă observații în fața colegilor; (e) să manifeste interes pentru reușita elevilor.

Bibliografie: McCombs, Barbara & L. Miller (2006). *Learner-Centered Classroom Practices and Assessments. Maximizing Student Motivation, Learning, and Achievement.* Sage. Sălăvăstru, Dorina (2004). *Psihologia educației.* Polirom.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/principii-ale-unei-activitati-de-invatare-eficiente>)

Conversăm sau discutăm cu elevii?

De **Daniela Enea**

După opiniile specialiștilor, comunicarea din clasa de elevi este discuția și nu conversația (în adevăratul sens al cuvântului), datorită unor trăsături specifice care le diferențiază.

Termenul de **discuție** este restrictiv când e vorba de subiectele abordate, subiecte precise și prestabilite, chiar dacă restricțiile nu sunt explicite. Discuția este deci un schimb verbal al cărui fond este considerat a fi mai serios și a cărei formă este mai controlată comparativ cu conversația. Nu se poate însă nega prezența în cadrul acestora a unor module de conversație.

Comunicarea în clasa de elevi presupune existența unui cadru instituționalizat predeterminat, este supusă unor constrângeri de timp impuse de orarul școlar, de durata unei ore de curs, în timp ce în conversația uzuală nu există un cadru instituțional fix, timpul alocat depinde de participanți, iar statutul și rolul participanților nu reprezintă un factor esențial, deși, uneori, poate acționa ca un factor restrictiv.

Statutul și rolul participanților au o importanță deosebită în comunicarea în clasa de elevi, determinând regulile de inițiere, menținere și încheiere a comunicării. De asemenea, relația dintre participanți are un caracter asimetric; așezarea elevilor în bănci, precum și poziția profesorului în fața clasei, în spatele catedrei, devin taxeme de poziție. Profesorul controlează fluxul comunicațional și selectează de regulă următorul emițător, în mod direct (utilizând diverse formule de adresare) sau indirect (printr-o întrebare adresată frontal, lăsând elevilor posibilitatea să se autoselecteze); elevilor li se întâmplă destul de rar să ia

inițiativa schimbului. Dacă în conversația uzuală, rândul la comunicare este repectat în mod tacit, în comunicarea în clasa de elevi, aceștia vorbesc atunci când le este permis, iar din punct de vedere cantitativ, intervenția lor este mai redusă decât a profesorului. Poziția asimetrică a participanților oferă destul de puține posibilități de negociere a sensurilor, spre deosebire de conversația uzuală unde există o mare libertate de negociere a sensurilor și a pozițiilor stabilite. Totodată, schimbul verbal este alcătuit din trei mișcări: profesorul adresează o întrebare, elevul răspunde, profesorul evaluează răspunsul (follow up), în timp ce în conversația uzuală, schimbul verbal este format din două mișcări (de regulă): locutorul adresează o întrebare, interlocutorul răspunde sau locutorul face o constatare/exprimă un sentiment, iar interlocutorul își exprimă părerea/evaluează.

În comunicarea din clasa de elevi, posibilitatea realizărilor de inserții între perechile de adiacență este redusă, iar funcțiile predominante sunt: *informativă* (se comunică informații), *instrumentală* (profesorul încearcă să determine elevii să acționeze), *regulatorie* (de control asupra elevilor), *interacțională* (de a crea interacțiuni de diverse tipuri), *lingvistică* (strict legată de activitatea didactică), *managerială* (profesorul stabilește activitățile elevilor, oferă indicații privind modul de lucru, disciplinează elevii, evaluează) și *afectivă* (utilizarea unui limbaj care indică o atitudine pozitivă față de elevi).

Deși informal, stilul este controlat, în sensul că greșelile sunt sancționate, se cer construcții complete, netrunchiate și se manifestă preocuparea pentru eliminarea ambiguităților. De asemenea, în comunicarea din clasa de elevi, tema de discuție este strict condiționată de cadrul instituțional; nu poate fi negociată sau cu atât mai puțin evitată; abaterile de la temă pot fi inițiate doar de profesor, aceste abateri fiind incluse în comportamentul de back-stage. În conversația uzuală, se observă o mare libertate în alegerea temelor, putându-se trece facil de la o temă la alta. Comunicarea în clasa de elevi vizează obiective clare ce sunt comunicate adeseori elevilor chiar de la începutul orei, iar progresia dialogului se realizează prin întrebări de diferite tipuri sau cereri de diferite tipuri vizând capacitatea elevilor de a memoriza, de a analiza probleme, de a evalua și sintetiza. În conversația uzuală, se ia în calcul posibilitatea disimulării unor gânduri, atitudini, iar progresia dialogului se realizează prin întrebări de diverse tipuri, aserțiuni, dialog narat, pe baza tehnicilor de incitare la dialog, prin stimulare verbală și nonverbală a partenerului de dialog. Actele de limbaj utilizate în comunicarea din clasa de elevi au următoarele funcții: de a informa, de a verifica, de a oferi explicații și de a evalua, de a comenta, aproba sau respinge.

Conversația este un proces a cărui desfășurare este garantată de schimbul permanent de mesaje între participanți, condiționat de reciprocitate și cooperare. Derularea conversației din *back stage*, în clasa de elevi, depinde de niște reguli constitutive, adică acele reguli universale și imperative ce stabilesc mersul jocului, dar și de reguli strategice și normative, cum ar fi regulile de politețe ce guvernează relațiile dintre indivizi.

La nivelul actorilor, al participanților la conversație, putem vorbi de mai multe aspecte: poziționare; modalități de intrare sau ieșire din rol; modalități de gestionare a pașilor strategici; modalități de provocare a celuilalt; controlul asupra activității discursive și asupra tăcerilor. Aspectele legate de poziționare explică dinamica relațiilor dintre participanți. Teoria poziționării

pleacă de la ideea că rolul pe care îl joacă individul reprezintă un concept cu un caracter mult prea static pentru a susține o analiză serioasă a relațiilor sociale; ca urmare a acestui fapt, conceptul de „poziție” vine să suplinească pe cel de „rol”.

Poziționarea reciprocă este recunoscută printr-o gamă variată de elemente ce aparțin conversației: activitatea verbală și nonverbală de implicare și autoimplicare în interacțiune; întregul set de conduite identificabile pe parcursul jocului, registrul limbii, utilizarea taxemelor de poziție. Poziția ocupată de fiecare participant, alături de forța ilocutionară a actelor produse, devin elemente cu importanță deosebită în activitatea de producere a sensului, antrenând, în același timp, un joc al imaginii ce privește reprezentările pe care participanții și le fac despre ei înșiși sau despre ceilalți, precum și despre situația care condiționează permanent derularea schimbului. Fiecare participant la jocul conversației devine conștient de propria poziție și de poziția pe care este situat (vorbit de propria poziționare și de poziția pe care i-a conferit-o partenerul său), precum și de poziția pe care s-a situat partenerul.

Așadar, un joc conversațional are la bază o multitudine de mișcări: de inițiere, de ofertă, de reformulare, de contracarare sau de respingere, de manipulare, de încheiere etc., care se fac simțite din primul moment al interacțiunii, până în momentul în care scopul a fost îndeplinit sau abandonat.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/conversam-sau-discutam-cu-elevii>)

Cum să înoți într-un ocean de cărți

De **Alina-Valentina Milea**

Articolul cuprinde câteva sfaturi privind lectura cărților de literatură. Oamenii au preferințe în ceea ce privește lectura. Unii citesc doar un anumit gen de cărți. Scopul meu este să îndrum elevii să citească mai degrabă puțin și de calitate decât nimic. Trebuie să formăm o generație viitoare capabilă să deosebească binele, adevărul și frumosul într-o lume în care domină nepăsarea. Ce să citim? Pentru a da un prim răspuns la această întrebare, aș împărți cărțile de literatură în două categorii: cărți care ne răspund unui interes cultural și cărți care ne satisfac plăcerea de a citi.

Acordându-le onoarea ce li se cuvine, îi voi trece în primul rând pe clasicii români. Studiați în școală, dar citiți cam în grabă, clasicii trebuie recitiți la vârstă matură. Nu e îngăduit unui român să știe numai că G. Alexandrescu a scris fabule, că Negruzzi a publicat o nuvelă istorică și niste scrisori, că Alecsandri e un mare scriitor, că I. Creangă, Eminescu, Caragiale sunt marii

noștri clasici, că Slavici a scris o nuvelă după care s-a făcut filmul "Moara cu noroc". Chiar dacă unele opere ale clasicii noștri nu sunt așa de captivante, să nu le uităm!

Clasicii sunt mândria noastră, făuritorii limbii noastre literare. Ceea ce ne-au lăsat e viu și proaspăt și citindu-i sau recitându-i descoperim frumuseți peste care, poate, am trecut cu vederea. Poeziile lui Eminescu, amintirile din copilărie și basmele lui Creangă, momentele și schițele lui Caragiale, nuvelele lui Slavici sunt bijuterii care veșnic vor străluci în sufletele românilor și pe care vremea nu le va întuneca. Lectura clasicii ne ajută să ne îmbogățim vocabularul, chiar ei ne îndeamnă: *"să cetim mai mult, să căutăm mijloace de dezvoltare a limbii... să fim români cu sufletul, nu cu vorba, să iubim ce-i al nostru și să-l păstrăm că ochii din cap. Dacă toate acestea [...] s-ar întrupa odată, fără îndoială am duce limba română la mai multă perfecțiune"* (G. Coșbuc). *"Că să vă faceți o frumoasă limba literară, citiți pe Eminescu, pe Creangă, pe Delavrancea, pe Caragiale. Și după ce-i veți citi, recitiți-i!"* (Al. Vlahuță).

Cu alte cuvinte, vom căuta să citim câte ceva din marile literaturi universale în limitele timpului disponibil, să cuprindem în lecturile noastre o întindere istorică sau geografică mai mare. Un ajutor în acest sens constă în lectura prefețelor. Unii cititori preferă să nu citească prefețele, pe motiv că le dezvăluie subiectul și deznodământul cărții. Este adevărat că uneori așa se întâmplă, însă este important să le citiți măcar la sfârșit, pentru a analiza critică.

Nu în ultimul rând, amintesc cărțile de literatură contemporană. Reflectând aspecte ale vieții noastre, aducând în paginile lor imagini vii ale lumii în care trăim, aceste cărți au o putere de atracție. Din păcate, timpul nu ne permite să cuprindem lectura tuturor contemporanilor, însă recenziile ne sunt la îndemână.

Firește, în toată această pledoarie pentru cartea pe care vrem să o citim, un rol important îl are preferința fiecăruia. E bine că cel care îndrăgește proza să nu ocolească poezia, cel care adoră literatura de aventuri să nu înlăture literatura inspirată din realitate.

Decât să nu citești nimic, e mai bine măcar să citești o povestire, să urmărești o dramatizare, un film sau să ascuți rezumatul unei cărți. Progresul tehnologiei ne oferă numeroase oportunități astfel încât cărțile să fie la îndemână oricui și oriunde, chiar dacă nu avem timp.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/cum-sa-inoti-intr-un-ocean-de-carti>)

Organizarea colectivului pe grupe – pro și contra

De **Iuliana Gales**

Din dorința de a fi în trend, organizarea colectivului pe grupe a devenit un loc comun. Există avantaje și dezavantaje, căci fiecare colectiv de elevi, fiecare elev este altfel. Centrând învățarea pe elev, am reușit, paradoxal, să neglijăm elevul, considerând că „munca în grup” este ideală, că fiecare elev și-o dorește tot timpul, indiferent cu cine. Ca toate formele de organizare, respectiv ca toate metodele, organizarea pe grup este eficientă atunci când este organizată cum trebuie, pentru cine agreează acest lucru, acolo unde se poate și când se poate.

Este un truism afirmația că munca în echipă este mai eficientă și mai fructuoasă decât cea individuală. Din dorința de a dezvolta deprinderi de comunicare și de activitate în grup, profesorii exagerează cu acest tip de organizare, ignorând specificul fiecărui elev, al fiecărui colectiv, eficiența reală a muncii în grup. Vom căuta în cele ce urmează să evidențiem aspectele pozitive și ele negative ale acestei forme de organizare, uneori folosită excesiv.

Societatea actuală pune accent mai mult pe inteligența emoțională și socială, pe folosirea informațiilor pentru crearea de valori noi, de aceea grupul este mai eficient. Geniul va fi un solitar și un deschizător de drumuri, dar omul obișnuit trebuie să învețe să colaboreze. De aceea activitățile pe echipe sunt un mijloc foarte bun de a crea deprinderile sociale și de comunicare eficientă și corectă. De asemenea, executând o sarcină de lucru, elevii sunt obligați să participe activ, să cunoască reușita și frustrarea, să devină creativi prin găsirea unor soluții originale. Profesorul-mentor, îndrumător, își găsește aici împlinirea. El renunță la a fi un reproducător de informație și devine un indicator, o călăuză în descoperire. În plus, căutând și lucrând împreună elevii descoperă diversitatea informațiilor și a opiniilor legate de un subiect. Nu există „un adevăr”, o singură posibilitate de interpretare, ci mai multe variante, din care multe validate public. Deci, organizarea colectivului în echipe pare să fie o soluție optimă.

Însă formarea unui grup din mai mulți membri selectați aleatoriu sau după un anumit criteriu nu garantează că acei indivizi formează o echipă. Uneori este o adunare obligată să producă ceva în comun, deși indivizii nu se suportă și nu vor să lucreze împreună. Orice diagramă socială a unui colectiv arată că există niște elevi evitați sau nedoriți de majoritatea grupului. Motivele sunt variate: probleme intelectuale, ritm lent, agitație continuă, personalitate dominantă etc. Deși nu vrem să o recunoaștem, acești copii nu sunt avantajați întotdeauna de activitatea în grup. Fie sunt ignorați complet, ceea ce întărește mecanismele de închidere în sine, fie sunt jigniți, ceea ce iarăși are consecințe pe termen lung sau scurt. În cursurile de specialitate și discursurile psihologilor ni se spune că fiecare copil are o însușire pozitivă care ar putea fi folosită în munca pe echipe, însă realitatea arată că, de foarte multe ori, o problemă cognitivă este asociată cu una afectivă și de comportament. Dificultățile de relaționare datorate de multe ori mediului familial duc la manifestări ciudate, care atrag dificultăți de învățare. La fel, un néîndemânarea, ritmul lent, duc la marginalizare în condițiile în care o activitate este limitată temporal. Vrem, nu vrem, echipele trebuie să termine

sarcina într-un timp dat, trebuie să-și prezinte munca, iar un coechipier care nu este în ritm cu ceilalți și/sau nu aduce o plus valoare, este evitat la acțiunile viitoare.

Pe de altă parte, din discuțiile cu foarte mulți dascăli a rezultat că orele în care domină activitatea pe echipe sunt evident mai dinamice și mai plăcute, dar de multe ori conținutul științific trebuie reluat pentru că acesta s-a pierdut sau a suferit modificări nedorite. Dacă citim literatura de specialitate, metodele activ-participative se bazează și pe accesul liber la informație, carte sau internet, ceea ce nu este posibil în majoritatea cazurilor în clasele noastre. Astfel, informația este redusă la ceea ce oferă manualul. Prezentarea publică pe coli mari este benefică, încurajând exprimarea în public, scrierea corectă, lizibilă etc, dar, în același timp, ajunge să deturneze atenția elevilor de la conținut la formă. Astfel, cel puțin o parte dintre elevi se vor ocupa în primul rând de desenele de pe foaie și vor ignora cu totul ceea ce înseamnă conținut științific, deci pentru o parte a elevilor ora respectivă nu a adus nimic nou în domeniul respectiv. De asemenea, unii elevi profită de ocazie pentru a nu face nimic sau a beneficia de „acoperirea” grupului, o eventuală evaluare obiectivă fiind imposibilă.

Distribuirea sarcinilor este și ea dificilă. Un grup eterogen poate primi o sarcină mai dificilă sau mai ușoară, dar, în final, toți elevii trebuie să atingă un anumit standars sau să contribuie la sinteza informațiilor, astfel încât unele grupe nu vor reuși să lucreze. Limitele spațiale și temporale fac ca munca în echipe să fie deranjantă prin zgomot și o dezordine involuntară, de aceea este evitată de mulți dascăli, pierderea controlului colectivului fiind foarte posibilă.

În concluzie, organizarea colectivului pe grupe este utilizabilă la timpul potrivit, în spațiul potrivit, în doza potrivită și cu persoanele potrivite. Excesul o face la fel de perdanță pentru mulți copii ca și celelalte metode, căci în fața „dictaturii” grupului prelegerea tradițională sau munca individuală par mult mai eficiente.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/organizarea-colectivului-pe-grupe>)

Stimularea autonomiei elevilor, utilizând metode interactive de predare-învățare-evaluare

De **Paraschiva Ciaușu**

Dacă în învățământul din multe țări europene (și nu numai) se vorbește despre educația pentru autonomie, în multe din școlile noastre se impune demitizarea unor sintagme păguboase și anacronice: clasă omogenă, ritmul clasei, nivelul clasei. Le opunem conceptului de învățământ individualizat cu flexibilizarea timpului de învățare, respectarea ritmului propriu și asigurarea coerenței parcursului individual de la propunerea experiențelor de învățare până la evaluarea individualizată.

Motto: *”Școala cea mai bună e aceea în care înveți, înainte de toate, a învăța”*. (Nicolae Iorga)

Elevii secolului XXI, care trăiesc într-o lume în continuă schimbare, au nevoie de profesori care să răspundă nevoilor lor și să îi pregătească pentru a avea succes. Autonomia școlară este în deplină concordanță cu un învățământ individualizat, adaptat nevoilor și capacităților fiecărui elev. Pornind de la necesitatea implementării unui curriculum bazat pe strategiile învățării, cadrului didactic îi revine un rol determinant în proiectarea unui mediu educațional adecvat, un rol de asemenea important ca moderator, organizator al experiențelor de învățare ale copiilor. Caracterizate prin flexibilitate, metodele interactive sunt instrumente utile în eficientizarea activității la clasă, ducând la realizarea cu succes a obiectivelor formative, precum și la creșterea șanselor de progres școlar pentru toți elevii. Implementarea acestor instrumente didactice moderne presupune un cumul de calități și disponibilități din partea cadrului didactic: receptivitate la nou, adaptarea stilului didactic, mobilizare, dorință de autoperfecționare, gândire reflexivă și modernă, creativitate, inteligența de a accepta noul și o mare flexibilitate în concepții. Acest proces se autoreglează, nu se bazează pe rețete și nu se disociază de viața reală.

Să înveți făcând, *„learning by doing”*, este un slogan de acum destul de cunoscut, mai puțin aplicat în practica noastră pedagogică tributară încă informației teoretice masive și sterile de multe ori, în detrimentul aplicației practice a cunoștințelor. Metodele interactive presupun recrearea conținutului învățării, în care rolul esențial aparține elevului, profesorul fiind doar cel care îi ghidează activitatea. Importanța metodei stă însă în faptul că „finalitatea [ei] trece [...] dincolo de reconstrucția obiectului și vizează dezvoltarea personală a elevului: construind și descoperind cunoștințe, elevul se construiește și se descoperă pe sine; iar acest traseu dublu orientat face cu puțință nu numai inițierea, ci și inițiativa.”

”Vreau să-mi învăț elevii cu care lucrez să aprecieze valoarea și plăcerea muncii. Dar ca să-i urnesc trebuie să le supraveghez fiecare mișcare, să-i aud vâitându-se la fiecare pas, ba că este greu, ba că nu se descurcă, ba că nu au timp, ba că nu li s-a cerut să mai facă așa ceva. E mai ușor să programez bine activitățile și să le fac eu singur pe toate? Oare de ce elevii nu sunt capabili să-și vadă de îndatoriri și s-o facă cu plăcere, fără să fie nevoie să

tragi de ei și să-i verifici tot timpul? Cum ar trebui să acționez pentru a-i determina să lucreze mai ușor, cu mai multă bucurie și satisfacție, dar cu un efort mai mic?” (prelucrare și adaptare după S. Covey, 1995, p.4).

Învățarea activă este strategia cea mai frecvent utilizată de către profesori în activitățile centrate pe elev, fiind un tip de activitate didactică ce se bazează în principal pe activitatea elevului, pe intervenția sa nemijlocită, transformatoare asupra materialului de studiat. Introducerea dezvoltării elevilor în scheme rigide nu mai funcționează. La o primă analiză acest obiectiv este foarte greu de atins dar dacă ne uităm la această trecere ca la un proces de schimbare evident aplicăm regulile impuse de orice proces. Cere timp, pași mici, se autoreglează, nu se bazează pe rețete și nu se disociază de viața reală. Am aplicat cu succes la clasă următoarele metode interactive: cubul, știu, vreau să știu, am învățat, pălăriile gânditoare, R.A.I, portofoliul, proiectul.

Proiectul este:

- produs al imaginației acestora, menit să permită folosirea liberă a cunoștințelor însușite, într-un context nou și relevant;
- activitatea cel mai pregnant centrată pe elevi;
- o activitate personalizată, elevii putând decide nu numai asupra conținutului său, dar și asupra formei de prezentare;
- ceva, nu este un produs despre ceva.

Metoda proiectului:

- Stimulează implicarea elevilor;
- Crește înțelegerea modului în care o temă influențează alte teme, legându-se de acestea prin diverse elemente;
- Facilitează înțelegerea aprofundată a profilului unei teme;
- Dezvoltă gândirea de ordin superior, colaborarea și comunicarea;
- Îmbunătățește competențele tehnologice;
- Scade absenteismul;
- Schimbă atitudinea elevului față de școală și învățătură.

Am folosit această metoda proiectului în cadrul optionalului “Călătoria lui Mate în orașelul Tangram”. Obiectivele mele pentru învățarea bazată pe proiecte: 1. Să reușesc ca orele mele de matematică să fie centrate mai mult pe elev; 2. Să realizez conexiuni între ceea ce elevii învață la matematică și lumea reală; 3. Să îmbunătățesc competențelor de învățare autonomă ale elevilor; 4. Să integrez mai mult tehnologia în activitățile de învățare de la clasă; 5. Să desfășor câte un proiect pentru fiecare unitate de învățare; 6. Să încerc să desfășor câteva mini-lecții pentru dezvoltarea unor subcapacități ale competențelor specifice secolului XXI.

Am planificat un proiect pe o unitate de învățare “Elemente intuitive de geometrie” (8 ore) și utilizarea în practică a cunoștințelor dobândite. Este o modalitate de a arata cum se poate aplica în viața reală ceea ce au învățat. Titlul va fi hotărât de ei. După ce am parcurs formele plane le predau despre patrul TANGRAM și lansez ideea proiectului. Elevii își asumă roluri de arhitecți și designeri pentru clădiri, un centru comunitar sau unui parc, chiar și viețuitoare din orașele Tangram

imaginate de ei. Întrebări pentru organizarea învățării: a) Cum poate geometria să mă ajute să înțeleg lumea din jurul meu? b) Dacă nu ar exista geometria cum ar arăta lumea? c) Cum folosesc unitățile de măsură? d) Câte dimensiuni trebuie să aibă figurile care compun mai multe pătrate? Trebuie să folosim la fiecare construcție toate elementele unui pătrat sau folosesc ce am nevoie din mai multe pătrate Tangram?

Caracterizate prin flexibilitate, metodele interactive sunt instrumente utile în eficientizarea activității la clasă, ducând la realizarea cu succes a obiectivelor formative, precum și la creșterea șanselor de progres școlar pentru toți elevii. Alături de sensibilitate și capacitate de empatie, dragostea pentru copil, obiectivitatea, o bună autocunoaștere, o corectă cunoaștere a subiectului educației, reflecția asupra căilor de sporire a calității muncii la catedră și asupra posibilității evitării stărilor conflictuale mă ajută să asigur eficiența actului instructiv-educativ.

Bibliografie: 1. Crețu, Carmen (1998). *Curriculum diferențiat și personalizat*. Iași: Ed. Polirom. 2. Dulamă, Maria Eliza (2000). *Strategii didactice*. Editura Clusium. 3. De Bono, Edward (2007). *Șase pălării gânditoare*. București: Editura Curtea Veche. 4. Petrovici, Constantin & Secăreanu, N. (2006). *Tratarea diferențiată a elevilor din învățământul primar la matematică*. Iași: Editura Pim. 5. <http://educate.intel.com/ro/AssessingProjects/> 6. <http://iteach.ro/pg/cursuri/view/24006/intel-teach-elements-evaluarea-in-scolile-secolului-xxi>

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/stimularea-autonomiei-elevilor-utilizand-metode-interactive>)

Importanța activităților de cerc aplicativ cu elevii

De **Loreta Moisa**

Pentru pregătirea elevilor conform cerințelor pieței se impune implicarea lor în activități productive, în care să-și valorifice cât mai mult posibil creativitatea. Pentru aceasta, în școală trebuie să existe laboratoare, cabinete și ateliere înzestrate cu aparatură și utilaje adecvate, și mai ales cadre didactice cu o pregătire corespunzătoare care să le permită investigarea aptitudinilor elevilor pentru a găsi căile cele mai potrivite stimulării fiecărui elev și angajarea lui într-o activitate eficientă. Sugestive în acest sens sunt activitățile desfășurate în cadrul cercului aplicativ de elevi. Timpul petrecut realizând diferite machete, referate, prezentări Power Point, piese de mobilier și alte materiale didactice atât de necesare, nu face decât să-i pregătească pe elevi pe un fond larg de specializare.

Activitatea de cerc înseamnă atât lucrul în echipă cât și capacitatea de a lua decizii individual. Munca în echipă presupune organizarea și dirijarea specifică a relațiilor sociale din cadrul grupului de elevi, favorizând stimularea participării active a elevilor în procesul propriei instruirii. Din acest lucru se deduce că elevii participă conștient la procesul de învățământ. În condițiile unei rapide acumulări de date noi, organizarea activităților de cerc eficiente ridică problema însușirii cunoștințelor, nu atât cantitativ, cât mai ales, calitativ. Elevii sunt îndrumați să pătrundă în sensurile multiple ale lucrurilor, să surprindă relațiile logice dintre fenomene, să încorporeze datele cunoscute în experiența proprie, să învețe cum să-și valorifice cunoștințele în activitatea practică, să-și însușească tehnicile unei continue autoinstruirii, să înțeleagă sensurile sociale ale progresului lor intelectual și practic.

La orele de cerc, elevul se află într-o dublă ipostază: obiect al educației și subiect al educației. El nu este un simplu consumator al instrucției, ci se află pe o poziție selectivă față de actul instructiv-educativ. Acumulează ceea ce concordă cu interesele și cerințele lui la un moment dat, într-o anumită etapă a dezvoltării sale. Devine asociat al profesorului în acțiunea de modelare a propriei persoane, atât din punct de vedere profesional cât și social.

Periodic, în cadrul activităților programate, explorează realitatea sau substitutele ei. Învăță prin descoperire, face apel la metode active care favorizează însușirea unei experiențe deduse din contactul direct cu lumea obiectelor și fenomenelor reale-observarea directă și independentă, experimentul, studiul de caz. În ansamblul lor, aceste metode plasează elevul într-o situație de cercetare a propriei identități, ajutându-l să-și însușească, nu numai noi cunoștințe, ci și calități și comportamente apropiate acelor implicite în actul de cercetare științifică.

Se poate aplica cu succes metoda proiectelor care se leagă de învățarea prin acțiune practică, al cărei scop central urmează a deveni realizarea de către elevi a unei teme-proiect. Proiectul e conceput ca o temă de cercetare orientată spre atingerea unui obiectiv instructiv-educativ bine definit, care urmează a fi realizat, pe cât posibil, ca rezolvare a unei sarcini date de profesor. Proiectul devine astfel și acțiune de cercetare, și activitate practică. El poate lua forme variate, în funcție de natura activității, de gradul ei de complexitate, de vârsta elevilor. În acest context profesorul este consilier tehnic, factor de avizare și decizie, la sfârșit analizând detaliat calitatea activității depuse.

Marea realizare a acestor activități este pregătirea elevului pentru „lumea reală” către care se îndreaptă. Este pregătit să facă față unor cerințe mai mari, cantitativ și calitativ, față de cele cu care este obișnuit, este pregătit să fie cu un pas în fața celorlalți.

Bibliografie: 1. Ioan Bontaș, Pedagogie, editura ALL, București 2008. 2. Gabriela Lemeni, Consiliere și orientare-ghid de educație pentru carieră, editura ASCR, Cluj-Napoca 2004.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/importanta-activitatilor-de-cerc-aplicativ-cu-elevii>)

Relația educatoare-învățător-profeso r, între utopie și realitate

De **Daniela Vida**

Este cunoscut faptul că relația dintre grădiniță și școală ar trebui să fie una de continuitate cel puțin în ce privește actul didactic, sprijinind astfel dezvoltarea armonioasă, ideală, a copilului. Această legătură esențială pentru educație, dar și pentru societate și individ tinde, din păcate, să devină o utopie.

Grădinița, ca primă instituție de culturalizare și socializare a copiilor, de pregătire a acestora pentru integrarea școlară, are un rol determinant în construirea viitorilor școlari, în dezvoltarea intelectuală, personală și socială a acestora.

Raportul dintre grădiniță și școală trebuie să fie un raport de continuitate ce vizează: planificarea, organizarea, obiectivele, conținutul, metodele, mijloacele, relația cadrul didactic-copil. Din păcate însă, în momentul de față, în cele mai multe cazuri, el este discontinuu, cu reformele implementate an de an: introducerea clasei pregătitoare, predarea integrată, creșterea numărului de ore și a activităților ce implică jocul, mișcarea, gândirea creatoare.

Legătura grădiniței cu școala are un dublu sens, scopul acestei legături fiind continuitatea dezvoltării copilului și continuitatea procesului muncii educative. De aceea, la intrarea în ciclul primar, elevul ar trebui să aibă în dosarul personal o caracterizare psihopedagogică, cu informații complete regulat și în timp real pe întreg parcursul preșcolarității, care să fie continuată de învățător, apoi de profesor-diriginte. Astfel, la finalizarea ciclului gimnazial (sau chiar liceal, de ce nu?), elevul se va putea orienta cu o mai mare ușurință în alegerea unei cariere, deci va fi facilitată orientarea școlară, profesională și individuală, prin valorificarea maximă a potențialului fiecărui individ.

Din păcate, un număr destul de mic de elevi care intră pe porțile școlii au o astfel de fișă realizată în mod corect și corespunzător, multe dintre ele fiind făcute într-o singură zi pentru toți cei trei ani petrecuți în grădiniță. Motivele? Numărul prea mare de preșcolari alocat unei educatoare, "îngroparea" efectivă a cadrelor didactice în fel de fel de hârtii inutile consumatoare de resurse financiare, intelectuale și de timp, lipsa motivației de natură extrinsecă.

Pentru a se evita insuccesul școlar, este esențială valorificarea din timp a tuturor mijloacelor și sporirea randamentului acestora, având în vedere utilizarea, în primul rând, a activității desfășurate în grădiniță. Nu de puține ori, însă, schimbarea de la an la an a cadrelor didactice (atât la nivel preșcolar, cât și la cel școlar) face greu de realizat un dialog real și eficient, benefic

pentru copil. În acest sens, în sprijinul cunoașterii evoluției și activităților realizate de către copil în cadrul grădiniței, de mare ajutor ar putea fi portofoliul acestuia, care ar trebui să-l urmeze în învățământul primar și chiar și mai departe.

Deși atât învățământul tradițional, cât și cel modern pun foarte mare accent pe continuitatea relației educator-învățător-profesor, experiența la catedră, experiențele personale și discuțiile directe între cadrele didactice încadrate la diferite niveluri de învățământ (<http://forum.portal.edu.ro/index.php?showtopic=37033>, <http://liviumarianpop.blogspot.ro/2013/01/pentru-invatatori-si-educatori.html>, <http://forum.didactic.ro/grupa-pregatitoare-in-scoala-t4794.html>) ne dezvăluie o situație pe care nu puțini se ferească să o spună cu voce tare. Chiar în cadrul unei organizații școlare ce cuprinde toate aceste tipuri de cadre didactice, putem observa o scindare a colectivului în trei grupe, fiecare având alt statut în acea școală, deși aceeași pregătire. De aici ar trebui să înceapă continuitatea, din consolidarea relațiilor între noi, formatorii de viitor.

Cu toate acestea, continuarea activităților instructiv-educative din grădiniță și școală, cimentarea relațiilor profesionale, în vederea realizării unui parteneriat educativ eficient pentru elevi, rămâne un deziderat prioritar cu atât mai mult cu cât materializarea lui se dovedește practic că oferă avantaje tuturor părților implicate în procesul educațional.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/relatia-educatoare-invatator-profesor>)

Parteneriate bazate pe colaborarea școală-familie-comunitate

De **Alexei Slivca**

Noile tendințe educaționale promovate în cadrul reformei învățământului trebuie să pună accentul pe formarea unei personalități libere și independente care va fi capabilă să ia decizii în situații dificile și riscante. În aceste condiții, școala trebuie să devină un prieten al copilului, deschisă pentru toți membrii comunității. Un rol aparte în formarea unei școli prietenoase copilului o are familia-considerată și prima școală a copilului. De asemenea, un rol deosebit de important îl are și comunitatea, care este obligată să ofere un mediu optim de dezvoltare, de socializare și educare a copilului. Prin urmare, luate doar în ansamblu, școala, familia și comunitatea vor reprezenta o „finalitate” în dezvoltarea copilului bazată pe respectarea tuturor principiilor caracteristice unei societăți democratice. Articolul

trece în revistă cele mai semnificative programe de susținere a parteneriatului școală-familie-comunitate din Republica Moldova.

„Școala are obligația să creeze condiții adecvate pentru a da posibilitate fiecărui elev să-și realizeze propria lui dezvoltare optimă.” (Jerome Bruner)

Unul dintre parteneriatele naționale care demonstrează colaborarea școală-familie-comunitate este „Mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea asistenței și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului” între Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Educației și Ministerul Muncii, Protecției Sociale și a familiei. Acest parteneriat are drept obiectiv prevenirea copilului împotriva tuturor tipurilor de violență-fizică, sexuală, psihologică, spirituală sau economică și aplicarea măsurilor de protecție a copilului — victimă. Drept consecință a acestui parteneriat, la nivel de fiecare Direcție de Învățământ au fost create „Comisii Intersectoriale din reprezentanții tuturor factorilor implicați în prevenirea abuzului față de copii, iar la nivel de instituție a fost desemnat un coordonator care este obligat să completeze „Fișa de sesizare a cazului de abuz” în „Registrul de evidență a sesizărilor în cazurile de abuz și neglijare a copiilor”. Ca și consecință, în primul semestru al anului de studii 2013-2014 au fost identificate 6332 cazuri de violență față de copii, dintre care 3026 cazuri de abuz fizic, 1940 cazuri de abuz psihologic, 43 cazuri de abuz sexual și 1164 cazuri de neglijare. Important este că cele mai multe cazuri au fost sesizate de elevi-2404, iar 2177 fiind sesizate de cadre didactice. Aceste cifre ne demonstrează că elevii cunosc și pot să-și apere drepturile atunci când ele sunt încălcate. Ca rezultat, familiile copiilor cât și elevii supuși diferitor forme de violență au obținut asistență din partea statului prin intermediul școlii, fiind susținuți de membrii comunității.

Un alt exemplu relevant de colaborare dintre „cele trei chei ale educației” este organizarea „Turnamentului Republican în Domeniul Drepturilor Omului/Copilului”, o colaborare dintre Ministerul Educației, ONG-urile de profil și instituțiile școlare. Această colaborare are drept scop formarea unui cetățean activ, capabil să se implice în activitatea de zi cu zi din cadrul comunității. La nivel de instituție s-au implicat activ 11 elevi care pe parcursul a 2 luni au monitorizat respectarea drepturilor Omului, parteneri fiind colegii de clasă, cadrele didactice, familiile elevilor și membrii comunității care au participat direct/indirect în realizarea raportului final cu privire la respectarea/nerespectarea Drepturilor Omului/Copilului. La etapa republicană a concursului au aplicat 22 grupuri de copii din clasele a VII-a -XII-a, dintre care 11 grupuri au participat la etapa finală.

În cadrul „Programului de Dezvoltare a Educației Incluzive în Republica Moldova”, un rol aparte îl deține Administrația Publică Locală, care implementează, evaluează și monitorizează necesitățile copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES). În raionul Orhei au fost realizate un șir de acțiuni prin care copii sunt susținuți și încurajați să participe activ în viața comunității. În total, la nivel de raion în anul 2013 au fost identificați 269 elevi cu CES, dintre care 1 cu deficiențe de auz, 3 cu deficiențe de vâz, 43 cu deficiențe locomotorii, 149 cu deficiențe mintale și 73 aflându-se în situație de risc. Atât copii cât și părinții acestora

beneficiază de suport psihologic din cadrul SAPP (Serviciul Asistență Psiho-Pedagogică) pentru a facilita adaptarea școlară și socială a copiilor. Începând cu anul 2010 au fost realizate următoarele acțiuni:

- Crearea serviciilor „Casa Comunitară”, și „Locuința Protejată” în localitățile Mitoc și orașul Orhei în parteneriat cu KEYSTONE
- crearea serviciului de Asistență Parentală Profesională pentru copiii cu disabilități.
- crearea centrelor „Respiro”, „Universul”, „Arca lui Noe” care prestează servicii de plasament temporar pentru persoanele aflate în dificultate și asistență psihologică și psihopedagogică.

Măsurile întreprinse în parteneriat cu comunitatea și școala au permis instituționalizarea unui număr mai mare de elevi și încadrarea acestora în viața comunității indiferent de dizabilitate sau cerințe educaționale speciale.

Un alt exemplu de colaborare eficientă școală-familie-comunitate o reprezintă „Academia Părinților”, creată în anul școlar 2012-2013 în cadrul Liceului Teoretic „Ion Luca Caragiale” din Orhei care activează și în prezent. Trimestrial, au loc traininguri la care participă în jur de 40 părinți din ciclul primar gimnazial și liceal. Scopul acestei academii este de a realiza o colaborare mai eficientă între școală și familiile elevilor prin cadrul diverselor tematici care se discută, cum ar fi: „Eșecul școlar”, „Comunicarea eficientă cu copii”, „Prevenirea violenței domestice și școlare”, „Adaptarea școlară a elevilor”. Ca și consecință a acestor activități la care până în prezent au participat circa 200 de părinți, se observă o responsabilitate mai mare din partea părinților în luarea deciziilor ce țin de realizarea unui mediu sănătos și sigur pentru copii. Părinții se implică mai activ în comunicarea cu copiii lor pentru a crește gradul de responsabilizare al elevilor, participă mai activ și în cadrul adunărilor părintești organizate în fiecare clasă. De asemenea se constată și o „grijă” mai mare din partea autorităților care participă activ în cadrul activităților realizate și care soluționează unele probleme ale părinților care sunt expuse, prin acordarea ajutoarelor materiale (după caz), a asistenței psihopedagogice din partea Serviciului Asistență Psiho-Pedagogică creat de autorități.

Un exemplu de implicare activă în cadrul colaborării școală-familie o reprezintă „Boxa de Încredere” instalată în incinta fiecărei instituții care are drept scop identificarea problemelor/cazurilor de încălcare a drepturilor copiilor. Este de menționat că elevii depun aceste petiții fără a se identifica ceea ce mărește gradul de obiectivitate asupra petițiilor, în același timp oferă elevilor posibilitatea de a „vedea” real problemele școlii, care ulterior sunt analizate și rezolvate în dependență de gravitatea lor de către administrația instituțiilor.

În concluzie, parteneriatul școală - familie — comunitate are un rol deosebit în dezvoltarea personalității elevilor. Fiecare parte implicată are de învățat una de la alta, în același timp analizând aspectele pozitive și cele negative ale fiecărei părți. Școala are menirea de a aduce cât mai multe beneficii pentru elevi, implicând totodată și membrii comunității prin diferite proiecte/parteneriate în comun. Numai valorificând toate aspectele familiei și ale comunității, școala va reuși în cele din

urmă să „atrage” elevii în procesul de cunoaștere și cercetare, roadele fiind implicarea tuturor elevilor în realizarea unei școli prietenoase copilului.

Bibliografie: *** *Drepturile copilului monitorizate de copii*, Chișinău 2013, CIDDC *** *Strategia de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități în raionul Orhei 2013-2018* <http://inclusion.md> Solovei, Rodica. *Educație incluzivă „Ghid metodologic pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general”* Chișinău 2013 Monitorul oficial al RM Nr.92-98 din 18.04.2014 “Aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victim și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului”

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/parteneriate-scoala-familie-comunitate>)

Educația nonformală – necesitate sau provocare a școlii românești?

De **Dan-Dumitru Moldovan**

Întrucât rolul familiei în educarea propriilor odrasle a scăzut vertiginos, acestea trebuie stimulate să o facă, chiar să se implice mai mult în activitățile școlare. Unității de învățământ îi revine rolul de a crea acel sentiment al apartenenței la grup prin crearea unor activități specifice, care să evidențieze atât rolul elevului, cât și pe cel al clasei ca finalitate. Putem în acest fel marșa pe ideea că fiecărui membru al unui grup de elevi îi revine sarcina de a fi responsabil pentru ceilalți. Deoarece oamenii primesc influențe educative din multiple direcții, activitățile formale (instituționalizate) trebuie conjugate cu cele nonformale (extrașcolare) și cu cele informale (difuze) pentru a-și dovedi eficiența. Deși educația formală se situează pe primul loc, cea nonformală are o acțiune mai evidentă în momentul în care educabilii ajung la autoeducație. În ultimii ani, aceasta câștigă tot mai mult teren și tinde să devină parte integrantă a sistemului de învățământ.

Fiind o societate de tranziție între cea „industrială a celui de-al Doilea Val și cea tehnologică a celui de-al Treilea Val”, lumea în care trăim se bazează pe relațiile sociale care constituie fundamentul celei de mâine. Astfel, pentru a crea un climat psihologic sănătos este imperios necesar să ținem cont de trei elemente care își pun amprenta asupra fiecărui individ: nevoia de

comunitate, de structură și de sens.

Studiile de psihologie socială au atras atenția asupra faptului că societatea trebuie să genereze individului în mod constant un sentiment al apartenenței la comunitate pentru a putea rezista provocărilor. Izolarea socială este o rațiune care nu ține cont de vârstă, poziție socială, nivelul de inteligență sau cetățenie, ci se manifestă încă din copilărie. Singurătatea socială reprezintă o formă acută de boală comunitară cu efecte diferite la nivel macrosocial. Unii oameni încearcă să depășească problema prin achiziționarea unor animale de casă, prin dependența de imagine (T.V., Internet) sau de droguri (tutun, alcool, droguri medicale și nonmedicale).

Datorită variatelor moduri de răspândire din societatea contemporană, singurătatea socială tinde să devină experiență colectivă. Ea a condus la destabilizarea sistemului școlar românesc, datorită ridicării zidului de necomunicare dintre părinți și copii, dintre profesori și elevi, dintre elevi, a lipsei de coerență în ceea ce privește viitorul, a accentuării deosebirilor dintre oameni (nu au aceleași interese, valori, gusturi, aptitudini, competiția, dispar compasiunea și înțelegerea).

Educația nonformală a primit de-a lungul timpului o serie de definiții, dintre care reținem că ea constituie “ansamblul acțiunilor pedagogice proiectate și realizate într-un cadru instituționalizat extradidactic sau/și extrașcolar” văzut ca “o punte între cunoștințele asimilate la lecții și informațiile acumulate informal”.

Există patru opțiuni metodologice generale în ceea ce privește activitățile nonformale: centrate pe conținuturi (sănătate, planning familial, formare agricolă), pe probleme de viață, pe conștientizare (pentru respectarea drepturilor și libertăților individuale), pe educația umanistă (cultivarea unei imagini corecte despre sine, a încrederii în capacitățile de creație, de inițiativă, de decizie).

Trebuie să precizăm că este utilă respectarea unor reguli și principii pentru a desfășura activități nonformale de calitate. Acestea au la bază competențele și conținuturile educației formale și oferă diverse posibilități de aplicare a cunoștințelor dobândite în cadrul educației oficiale. Nu exclud efortul elevilor și sunt atractive datorită formelor lor variate (cercuri de lectură, sportive, cultural-științifice, întâlniri cu scriitori, cluburi de știință, serbări școlare, drumeții, excursii, tabere, expediții, Școala de Weekend, concursuri, vizionări de spectacole, vizite la muzee, biblioteci etc.). De regulă, activitățile au loc în școală și sunt constituite din cercuri pe discipline cu caracter tematic sau pluridisciplinar, competiții culturale/sportive, sesiuni de comunicări științifice, comemorări sau festivități, olimpiade etc. Au caracter formativ-educativ, sunt facultative sau opționale, cunosc modalități diferite de finanțare, nu presupun acordarea de note și evaluarea riguroasă, promovează munca în echipă, presupun un demers cross-/trans-/interdisciplinar, sunt dirijate de personal specializat, aflat în strânsă legătură cu părinții, elevii, organizațiile socio-culturale sau politice. Conținutul este organizat pe arii de interes, nu pe ani de studiu sau pe discipline academice.

Valențele educative ale activităților nonformale reliefează relația mai destinsă, mai apropiată dintre educator și educat. Chiar dacă profesorul conduce întregul demers didactic, elevii se pot manifesta spontan și liber. Adultul nu își impune punctul de

vedere, cel mult sugerează, cooperează și îi sprijină să devină buni organizatori ai propriei activități. În prim-plan se află educabilul, în plan secund rămânând cadrul didactic, tocmai pentru ca elevul să își poată valorifica abilitățile organizatorice, de cooperare, de colaborare, de asumare a responsabilității. Paleta de strategii didactice variate oferă elevului șansa de a acumula experiențe de viață prin contactul nemijlocit cu oamenii, cu fenomenele de cultură materială și spirituală. Educatul devine resursă, producător, lider de opinie, cu alte cuvinte participant activ la propria învățare.

În vederea creșterii interesului școlarilor pentru cunoaștere și a dezvoltării unor trăiri emoționale autentice, activitățile nonformale trebuie să țină cont de interesele, înclinațiile, preocupările, preferințele elevilor.

Pentru a stimula dezvoltarea cognitivă, spirituală, interpersonală și socială, activitățile nonformale, ca și cele formale, se adaptează cerințelor individuale ale elevilor, potențialului acestora.

Nu putem nega valențele psihologice ale educației nonformale: individul se adaptează mai ușor cerințelor ulterioare ale societății, observându-se schimbări la nivelul vieții de familie, al pieței forței de muncă, al comunității, al societății multiculturale și al globalizării. Școala din zilele noastre nu poate ignora experiențele acumulate de elevi în cadrul acestor activități. Ca și educația formală, cea nonformală urmărește formarea unor comportamente propice învățării continue, chiar și prin mijloace proprii, achiziționarea unui volum de informații și transferarea lui în diverse domenii ale cunoașterii, dezvoltarea gândirii critice, multiplicarea experiențelor pozitive.

În ultimul timp constatăm o tendință de apropiere între educația formală și cea nonformală: prima tinde să devină tot mai flexibilă, mai adaptată nevoilor și motivațiilor specifice educabililor, în vreme ce a doua se organizează din ce în ce mai riguros, urmărește o cât mai explicată recunoaștere publică, folosește metode deja probate și recunoscute de specialiști, urmărește asigurarea unei anumite calități. Cu toate acestea, educația nonformală își are rolul ei, sprijinind eforturile celor care doresc sporirea coerenței procesului instruitiv-educativ: educația permanentă și orientarea prospectivă a educației.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/educatia-nonformala-necesitate-sau-provocare>)

Învățarea bazată pe proiect

De **Niculina Duran**

Învățarea bazată pe proiect este una dintre ideile pedagogice care capătă consistență deplină la nivelul practicilor pedagogice în ultima perioadă. Proiectul este o metodă interactivă de predare-învățare care implică o micro-cercetare sau o investigare sistematică a unui subiect de interes pentru elevi. Metoda proiectului se diferențiază de predarea convențională din sala de clasă, fiind o strategie didactică mai eficientă în anumite condiții. Ea presupune implicarea activă a elevilor pe tot parcursul activităților desfășurate, care se finalizează, în principiu, cu un "produs" tangibil: un portofoliu, o expoziție sau o colecție, o propunere de rezolvare a unei probleme.

Învățarea bazată pe proiect presupune colectarea de informații, prelucrarea și sintetizarea acestora, interpretarea și reflecția personală, cooperarea în realizarea sarcinilor. Proiectele îi implică pe elevi într-o varietate de moduri: încercând să răspundă la întrebări complexe, asumându-și anumite roluri, înregistrând observații și colectând date, cooperând cu membri echipei din care fac parte, făcând conexiuni cu lumea reală, realizând prezentări ale muncii lor.

Beneficiile acestei învățări bazate pe proiect sunt multiple:

- oferă oportunități valoroase pentru abordări interdisciplinare,
- facilitează lucrul în grup și învățarea prin colaborare,
- dezvoltă capacitățile de investigare și de sistematizare a informațiilor,
- crește motivația învățării,
- dezvoltă gândirea de ordin superior,
- permite identificarea și valorificarea unor surse diverse de informare și documentare,
- stimulează autonomia elevilor în învățare și creativitatea acestora,
- oferă fiecărui elev posibilitatea de a se implica și contribui la realizarea produsului final,
- utilizează metode alternative de evaluare (portofoliu, autoevaluare, proiect).
- pe parcursul proiectului, elevii pun întrebări, caută răspunsuri, scriu în jurnale, folosesc grile de evaluare și liste de verificare.

Toate acestea duc la rezultate școlare mai bune, colaborare mai bună, creșterea autonomiei.

Proiectele variază ca durată și complexitate. Proiectele îi solicită mai mult pe profesori în etapele de planificare a proiectului și le permit acestora să folosească o varietate de strategii instructive, implicându-i pe toți elevii și răspunzând cerințelor elevilor cu abilități și stiluri de învățare diferite. În cadrul proiectelor, elevii au oportunitatea de a face ceva practic, iar conexiunile cu lumea reală le oferă elevilor posibilitatea de a învăța.

Proiectele înseamnă o schimbare de roluri pentru elevi, profesori, părinți și alte persoane care participa la desfășurarea unui proiect. Ele oferă elevilor șansa de a fi experți, de a colabora

cu alți elevi și a interacționa cu adulți și alte persoane din comunitate. Profesorii își asumă rolul de facilitatori în învățarea centrată pe elev. Într-un proiect, elevii dobândesc cunoștințe aprofundate despre un subiect, își folosesc capacitățile de gândire critică, realizează conexiuni cu lumea reală și își demonstrează înțelegerea prin produse și reprezentări, folosind deseori tehnologia.

Proiectele eficiente au câteva elemente comune cu lecțiile convenționale eficiente:

- Curriculumul prescris (standardele și sugestiile din programa școlară) orientează proiectul;
- Dezvoltă competențele secolului XXI pe tot parcursul proiectului;
- Sunt folosite întrebări esențiale pentru a concentra proiectul;
- Evaluarea continuă oferă informații elevilor și profesorului;
- Sunt folosite strategii instructive variate care îi implică pe toți elevii.

Orice instruire convențională se poate transforma în instruire bazată pe proiecte. În cadrul proiectelor, elevii devin mult mai implicați și motivați să învețe, rezultatele lor fiind vizibile mai bune.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați

<http://iteach.ro/experientedidactice/invatarea-bazata-pe-proiect>)

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice